

Charakteristika, zásady a principy vedení operací a bojů v zastavěných prostorech

Síly budoucnosti budou čelit různorodému spektru konfliktů. Z toho bude nutné vycházet při rozvoji ozbrojených sil. Pod vlivem řady faktorů se může změnit podstata válečného umění. Výhody v technologiích v některých podmínkách budou představovat převahu sil. Při posuzování bojové činnosti v zastavěných prostorech v operačních podmínkách bude řešen i taktický stupeň, který v zastavěných prostorech plní specifické úkoly (přepady, zteče, malé přímé údery s cílem obsazení budov, sídlišť apod.). Bojové akce zahrnují boj zblízka, kdy je důležité si uvědomit potřebu použití síly v plném rozsahu. Velitelé musí měnit nejenom zvláštní pravidla činnosti, ale také taktiku, techniku a postupy. Ojedinělost této bojové činnosti (v podmínkách vysoké intenzity) bude vyžadovat na operačním stupni vysokou koordinaci a součinnost celkové bojové síly a bojových možností. Následující příspěvek navazuje na článek „Faktory ovlivňující vedení operací a bojů v zastavěných prostorech“ z VR 1/2004.

Charakteristika operací v zastavěných prostorech poukazuje na skutečnost, že urbanizované prostředí nedovoluje využívat všech technologických výhod. Proto je boj ve městě jednoznačně prioritou malých jednotek a bude nutné položit důraz na jejich rozvoj (výstroj, vybavenost, výzbroj, zabezpečení apod.).

Uváděné zásady a principy bojů v zastavěných prostorech tento fakt jenom potvrzují.

Charakteristika operací v zastavěných prostorech

Mnohé charakteristiky oddělují operace v zastavěných prostorech od jiných systémových prostředí. Především půjde o skutečnost, že po dobu operací v urbanizovaném prostředí často nelze využít technologické výhody. Při bojích o budovy nelze využít co nejefektivnější podporu, pozemních i vzdušných sil. Dokonale připravený nepřítel bude využívat metody sevření bojujících sil s cílem eliminovat jejich drtivou palebnou sílu. Boj ve městě je prioritou malých pěších jednotek a vyžaduje při plnění jednotlivých úkolů jejich nadměrný počet. Pro mobilní, mechanizované (obrněné) jednotky bude vedení bojové činnosti velmi složitou záležitostí, vyžadující speciální výcvik v takovémto prostředí.

Boj v zastavěném prostoru je řízen pravidly bojové činnosti (*ROE - Rules of Engagement*), která musí být často doplněna o výcvik jednotlivců s důrazem na jejich schopnost samostatně se rozhodovat, vést bojovou činnost dlouhodobě bez ovlivňování velitelů. Velitelé v přípravě musí uvažovat o této skutečnosti a předvídat, co bude nutné zabezpečit pro plnění úkolů. Jednotným cílem musí být rychlost, moment překvapení, přesnost, minimalizace boje zblízka jednotlivých vojáků s nepřítelem.

Největší hrozbou mohou být závaly a padající ruiny, úlomky granátů způsobené podpůrnými jednotkami (letectvem, dělostřelectvem) jak vlastních, tak i podpůrných jednotek a útvarů nepřítele, odstřelovači, granátomety, výbušné nástrahy, ruční protitankové zbraně. Celou činnost při čištění sídlišť budou narušovat a znesnadňovat rozsáhlé požáry a dým.

a) Střídání situací (podmínek). Složená bojová uskupení, čety a družstva v době vedení boje v zastavěném prostoru musí samostatně hledat způsoby, jak plnit úkoly za často se měnící situace. Změny stabilizačních operací na podpůrné operace nebo bojové a naopak, budou často střídát podmínky od vysoké intenzity po preciznost, nebo opačně. Tyto změny určují výběr taktiky boje, způsob, metody provedení a postupy, které jsou vždy závislé na faktorech METT-T (*Mission, Enemy, Troops, Terrain, and Time available*), tedy na úkolu, nepříteli, terénu, jednotkách, dostupném a využitelném čase. Změny pravidel činnosti jsou normálně tvořeny pro sestavy o mnoho větší než rota a prapor, ale právě v zastavěném prostoru je obvykle kladen důraz na malé jednotky.

b) Boj malých jednotek. Jednotky bojující v zastavěných prostorech se často ocitnou osamoceny v izolaci, kdy boj je složen z řady malých bojů. Jen zkušený, odvážný a iniciativní velitel je schopen dokončit splnění úkolu, i když izolovaně od svých mateřských jednotek. V tomto druhu boje má zkušený, dobře vycvičený obránce mnohé taktické výhody nad útočníkem. Obránce se musí včas zmocnit (zaujmout) skrytých dominantních pozic a provádět postupné přepady, zatímco útočník je nechráněný při svém postupu. Značně redukováný prostor zabudovaný v zátarasech vyžaduje větší počet jednotek pro pokrytí prostorů mezi budovami a ulicemi, jednotlivým průčelím. Ačkoliv obrana před a uvnitř zastavěného prostoru může být vedena účinně s relativně malým množstvím jednotek, pro útok v zastavěném prostoru je hustota sil a prostředků jednotek pravděpodobně větší než pro útok na otevřeném prostoru. Jednotliví vojáci musí být vycvičeni a psychicky připraveni pro tento druh operací.

c) Komunikace. Operace v zastavěném prostoru vyžaduje centralizované plánování, ale decentralizované provedení. Nicméně účinná vertikální a horizontální komunikace jsou rozhodující. Velitel musí důvěřovat svým podřízeným, především jejich vycvičenosti, zkušenostem a iniciativě, které lze získat jenom prostřednictvím výcviku a celkové přípravy. Rozhodujícími faktory při realizaci operací v zastavěných prostorech jsou vycvičenost a soudržnost.

- Budovy, stavby, vysoké konstrukce elektrického vedení obvykle snižují rádiové spojení v urbanizovaném prostoru. Mnohé stavby jsou konstruovány tak, že rádiové vlny nemohou přes ně pronikat. Mnohdy jednotky nemají dostatek rádiových stanic pro spojení s podřízenými prvky (údernými skupinami), jejichž úkolem je vnikat do budov a pronikat přes urbanizované kaňony a soutěsky.
- Vizuální (zrakové) signály jsou používány také, ale v tomto prostředí často neúčinně, protože viditelnost snižují krycí účinky budov, zdí, vzniklých požárů a dýmů. Signály musí být plánovány předem, zřetelně a srozumitelně pro všechny, včetně přidělených a podpůrných útvarů a jednotek. Hlasové signály jsou v tomto prostředí bojové činnosti velmi málo použitelné, kromě toho mohou odhalit jednotlivce a možný záměr nastávající činnosti.
- Často je využívána kurýrní pošta a linkové spojení, mohou být použity i jiné prostředky. Kurýři jsou pomalí a snadno zranitelní palbou nepřítelů při pohybu mezi budovami nebo překračováním silnic. Linkové spojení je hlavním prostředkem spojení pro vedení obrany v zastavěném prostoru, i když toto může být často přerušeno (přetrženo) padajícími sutinami, vybuchující municí a přejíždějícími vozidly. Problematickým se stává spojení v době útočných bojů. Bude nutné především zvažovat, jak střídát (nahrazovat) prostředky pro spojení, když jsou tyto prostředky k dispozici.

- d) Nebojující** (*nekombatanti, noncombatants*). Zastavěný prostor, pro své přirozené vlastnosti je centrem populace. Právě nebojující obyvatelé tohoto prostoru budou přítomni a svojí přítomností ovlivní jak příznivě, tak i nepříznivě činnost a celou škálu možností bojů v zastavěných prostorech. Kromě místních obyvatel budou zde přítomni uprchlíci, množství vládních a nevládních organizací, mezinárodní média apod. Například v době bojů v Grozném bylo připojeno 150 000 uprchlíků k nebojujícímu obyvatelstvu (450 000), a také 50 000 civilistů raněných v boji. Proto jednotky musí být připraveny jednat se všemi kategoriemi nebojujících a dodržovat dohody, úmluvy a zákony mezinárodního humanitárního práva při jednáních s touto kategorií nebojujících.
- e) Vysoká spotřeba munice.** Jednotky, které vedou operace v zastavěných prostorech, používají velké množství munice z důvodu omezené viditelnosti, cíle se objevují jen na krátkou dobu, boj je veden neustále. Ruční zbraně, kanonová a kulometní munice, ruční granáty, granáty do granátometu a výbušniny jsou vysoce užívaným artiklem v tomto druhu vedení boje. Když to bude možné, tyto prostředky budou součástí požadavků na logistickou podporu, jednotkám budou přivezeny předem, nebo budou předzásobeny tak, aby byly snadněji k dispozici.
- f) Zvýšený počet raněných.** Při plánování musí velitelé zahrnout do svých kalkulací pravděpodobnost zvýšených ztrát a množství raněných. Při boji v zastavěném prostoru dochází ke zraněním od rozbitého skla, padajících sutin (trosek), úlomků částí ničených budov a konstrukcí, odrazů kulek, střepin, pádů z výšek, popálením apod. Obtížné bude udržet vojáky v psychické rovnováze a zachování vědomí tak, aby následkem traumat nedocházelo ke zvýšenému riziku sebevražd a psychickému selhání (panice). Stres také přispívá ke zranění mimo boj. K mnoha zraněním bude docházet následkem nemocí, poškozením životního prostředí, kontaminací vody, z toxických průmyslových látek atd.
- g) Omezení manévrovacího prostoru.** Budovy, šířky a délky ulic, vzniklé rozvaliny, sutiny, rozsáhlé požáry, zadymené prostory a přítomnost nebojujících přispívá k omezování prostoru pro manévr uvnitř zastavěného prostoru. Obrněná vozidla a tanky budou jen výjimečně schopny vést boj v zastavěném prostoru bez podpory a ochrany pěších jednotek.
- h) Trojrozměrný prostor.** Vlastní i nepřátelské síly budou vést bojovou činnost při operacích v zastavěném prostoru v trojrozměrném prostoru. V zastavěném prostoru bude boj veden na povrchu (zemí), nad povrchem a pod povrchem. Kromě toho dodatečně boj probíhá uvnitř budov i mimo ně.
- i) Průvodní (souběžné) škody.** Zvláště za podmínek vysoké intenzity bojů v zastavěných prostorech, v závislosti na přirozených vlastnostech a METT-TC (Mission, Enemy, Troops, Terrain, Time available, and Civilian Considerations) úkolech, nepříteli, terénu a počasí, vlastních jednotkách, dispozičním časem a okolnostech civilního charakteru) se budou vyskytovat průvodní škody. Velitelé musí zabezpečit, aby pravidla pro bojovou činnost (ROE) byla v době plánování upravena a srozumitelná pro všechny příslušníky bojujících jednotek.
- j) Spoléhání se na lidské zdroje (HUMINT).** Do té doby, než technický rozvoj poskytne více účinnějších cest ke shromažďování informací, budou velmi důležité informace získávané z lidských zdrojů (*HUMINT - Humane Intelligence*). Aktivní činnost a úsilí průzkumu praporů a brigád bude dobrým způsobem napomáhat formacím divize nebo i aktivitám společných jednotek pro zvláštní úkoly v těchto operacích. Roty a jim nižší stupně se budou nadále spoléhat na informace, které jim poskytnou lidské zdroje.

- k) Nutnost kombinovaných zbraní.** Zatímco operace vedené v zastavěných prostorech se vyznačují množstvím otázek pro pěší jednotky, je dokázáno, že operace vedené jenom pěšími jednotkami jsou nespolehlivé. Důsledně organizovaná úkolová uskupení, týmy zbraní, skládající se z pěších jednotek, ženistů, podpůrné obrněné techniky, bojového zabezpečení a aktivní logistické podpory budou úspěšnější jak v útoku, tak i obraně. Rovněž lze charakterizovat složení uskupení pro stabilizační a podpůrné operace, kdy hlavní úsilí nemusí bezpodmínečně spočívat na bojových jednotkách.
- l) Nutnost izolace rozhodujících prostorů.** V době útočných operací malé jednotky (roty, čety a družstva) budou obsazovat budovy a „čistit“ místnosti. Často bude nedostatek sil a prostředků k izolaci prostorných (rozlehlých) částí zastavěného prostoru. Proto bude nutné efektivně využívat přímé a nepřímé palby (podpory), vedení zastíracích manévřů a dokázat izolovat dominantní budovy, stavby, konstrukce nebo části budov za účelem zajištění pěších jednotek při vedení bojové činnosti a čištění jednotlivých budov. Nemalou roli zde bude sehrávat označení vyčištěných budov a zabezpečení jejich hlídkování.
- m) Odstřelovači.** Jak historicky, tak i v současnosti měli a mají odstřelovači úspěšnou bilanci při vedení bojové činnosti v zastavěných prostorech. Mohou vést přesnou palbu na krátkou i větší vzdálenost (zkouší se puška s účinností palby až do 2 km) a mohou účinně podporovat činnost úderných uskupení, rot a čet při izolaci nepřítele. Odstřelovačů lze aktivně využívat, kromě bojových operací i v době stabilizačních operací. Především však jsou vzácným přínosem pro velitele při vyhledávání důležitých cílů, při provádění pozorování v okolí cest a vedení umlčovací palby v době útoku. V době obranných bojů působí svou činností na psychiku nepřítele. V přípravných fázích útoku jsou nástrojem získávání průzkumných zpráv při své činnosti na předstunutých postech.
- n) Podpora z palebných postavení.** Budovy, ulice, jejich šíře, rozvaliny, sutiny a existence nebojujících (nekombatantů) v zastavěném prostoru vyžadují dokonalé rozmístění a výběr prostorů pro vedení palby jednotlivých osádek a klíčových zbraní při plnění úkolů. Jednotlivé palebné sektory se musí překrývat a je nutné uvažovat v trojrozměrné dimenzi.

Městský prostor

Městský prostor převážně tvoří sídliště, budovy a stavební konstrukce, která poskytují úkryt pro živou sílu a techniku, omezený prostor pro pozorování a vedení palby, omezují a zastavují pohyb a manévry mechanizovaných a obrněných jednotek.

Sílné zdi budov poskytují snadnou přípravu opevňovacích postavení. Tenké zdi budov, kromě jiného, tvoří prostor pro pozorování a vedení palby.

Jiný důležitý aspekt je, že zastavěný prostor znesnadňuje, dezorientuje a znehodnocuje možnosti velitelům rozpoznávat a kontrolovat své jednotky a útvary při plnění úkolů. Všechny tyto faktory budou mít vliv na **bojový prostor ve městě**.

Ulice jsou obvykle široké na přístupech. Nicméně pohybující se síly podél komunikací jsou často směřovány přes vystavěné budovy a vytvářejí tak malý prostor pro manévry v daném prostoru. Z těchto důvodů jsou zátarasy na komunikacích ve městech často velmi účinné oproti zátarasům připravovaným na otevřeném terénu vzhledem k tomu, že jejich obejítí je velmi obtížné, často i nemožné. Podzemní systémy, nacházející se v zastavěných prostorech, jsou snadno přehlédnutelné, ale v závěrech operací mohou být velmi důležité.

Velitelé musí mít možnost zjistit totožnost typů budov, použitých stavebních materiálů a jednotlivých konstrukcí, znát účinnost včetně omezení používaných zbraní, zbraňových systémů proti těmto faktorům. Také musí zahrnout do svých úvah představu boje ve městě, v trojrozměrném prostoru, počítat s proměnami městského prostoru jak pro vlastní, tak i nepřátelské síly, s pohybem civilních osob, vlivy počasí a se změnami životního prostředí a celkových podmínek. Změny uvnitř městského prostoru boje mohou ovlivňovat včasným přesunem úderu, podporou prolamujících uskupení v obraně, přemístěním čet a družstev v obraně a časovým sladěním aktivit bojového zabezpečení a bojové podpory.

Kromě toho lze uvést další faktory, které mají vliv na bojiště:

- ☐ komunikace pro evakuaci, zásobování a opatření k doplňování zásob,
- ☐ zajištění nebojujících (nekombatantů),
- ☐ stanovená pravidla pro vedení činnosti (ROE),
- ☐ povětrnostní podmínky,
- ☐ neznámá místa (nezjištěné prostory) na bojišti,
- ☐ spojení,
- ☐ pohyb a manévry vozidel (jak bude bojový prostor působit na manévry a ohniska boje)

Taktické úkoly

Roty, čety a družstva budou zpravidla vést boj v zastavěných prostorech v sestavě praporu. V době plánování a provádění bojů v zastavěných prostorech budou prapory řešit množství úkolů jako:

a) Přilehlé a další prostory pro operace. Brigády a prapory musí být připraveny vést obranné, útočné, stabilizační a podpůrné operace jak v přilehlých, tak i ve vzdálenějších prostorech operace. Velení a řízení podřízených jednotek a přidělených prvků, rozmístěných na velké vzdálenosti a do hloubky, vyžaduje od velitelů na všech stupních, aby samostatně podporovali bojovou činnost brigády v celém rozsáhlém prostoru operace.

- Sousední operace jsou vedeny v prostoru operace s prvky zabezpečujícími vzájemnou podporu bojové činnosti a dokonalé bojové zabezpečení. Mají obvyklé vlastnosti včetně identifikovatelných přilehlých průčelí (jejich šířek) a společných hranic mezi bojujícími silami jednotlivých stran. Tyto operace (boje) jsou charakterizovány poměrně malými vzdálenostmi mezi podřízenými jednotkami a ostatními jejich zabezpečovacími a podporujícími prvky.
- Další prostory pro boj jsou charakterizovány tím, že podřízené jednotky vedou bojovou činnost v izolaci (tzv. pytlech), spojených jenom integračními účinky téhož taktického záměru operace. Tento boj se bude vyznačovat vysokou iniciativou, účinnou informační činností, decentralizovanou spolehlivostí (pevností, obranou) operace a novátorskými logistickými opatřeními. Provádění vzájemné podpory boje a jeho logistického zabezpečení brání především velké mezery a vzdálenosti mezi podřízenými jednotkami a prvky bojových uskupení.
- **Souměrná a nesouměrná nebezpečí.** Výsledkem probíhajícího vývoje a nastupujících trendů v novém mezinárodním operačním prostředí (*IOE - International Operating Environment*) je zcela zřetelný nárůst vnitrostátních konfliktů a nových forem vedení války. Vedle existujících požadavků čelit souměrným (symetrickým) hrozbám, brigáda musí být připravena čelit také nebezpečím nesouměrného (asymetrického) charakteru.

Nepřítel, který nemá dostatečný potenciál, aby mohl soupeřit s průmyslovým světem, bude používat nekonvenční a asymetrické vedení války. Ta bude vedená nepřítelem, který nebude snadno identifikovatelný. Ozbrojená střetnutí nebudou vždy konvenční. Válka se nebude odehrávat na klasickém válčišti, proti nepřátelské pěchotě, tankům, letadlům. Vojenské cíle budou ležet téměř zcela v civilní sféře, budou to ekonomické a kulturní cíle, kde je každá společnost nejzranitelnější. Lze tedy říci, že těžiště se přesune do psychologické oblasti.

b) Minimalizace vedlejších škod a ztrát nebojovníků (*nekombatantů, noncombatants*).

Velitelé na všech stupních velení v době operací v zastavěných prostorech budou stát před rozhodnutím čelit požadavkům minimalizace vedlejších škod a ztrát jak svých podřízených, tak i nebojujících (zastavěný prostor, místní obyvatelstvo). Musí vycházet ze stanovených pravidel činnosti (ROE), ale také být připraveni žádat úpravy (omezení), když si je bude vyžadovat taktická situace. Tyto změny pravidel činnosti musí okamžitě proniknout ke všem příslušníkům brigády, proto bude nutné s nimi kalkulovat a mít je předem přesně srozumitelně naformulované.

c) Rychlý přechod ze stabilizačních nebo podpůrných operací na bojové operace a zpět. Při plánování operací musí velitelé počítat s eventualitou, že na základě jejich vývoje bude nutné přecházet od vedení stabilizačních a podpůrných operací na bojové operace a zase naopak. Ve svých rozkazech musí plánovat nepředvídaná rizika při vedení stabilizačních a podpůrných operací a připravit varianty obranných úkolů. Stupňování boje musí být jasným ukazatelem, že stabilizační nebo podpůrná operace je neúspěšná. Jednotky si musí vždy udržet schopnost vést především obranné a útočné operace. Zachování této schopnosti jednotlivých přeměn poskytuje jednotkám možnosti udržovat iniciativu, i pod podmínkou ochrany.

- *Vyvážení, srovnání myšlení.* Půjde především o ujasnění si rozdílnosti názoru na boj ve válce a boj v mírové operaci. Voják nesmí spoléhat jenom na použití síly. Toto vyrovnaní mysli je podstatou stabilizačních operací a základním hlediskem, které bude opravňovat jednotky plnit úkoly úspěšně a vyvarovat se možného stupňování boje. Důležitým faktorem jsou pravidla činnosti (ROE), ve spojení s kterými lze dosáhnout tohoto uspořádání myšlenek.
- *Bojové zkušenosti a výcvik.* Když stabilizační a podpůrné operace přesahují rámec doby trvání, výcvik bude plánován se zaměřením na otázky individuálního a kolektivního vedení boje, bude proveden v době přechodného stadia na útočné a obranné úkoly.

Závěr: Zásady (principy) vedení bojů v zastavěných prostorech

Zásady popsané v této části platí pro operace vedené v zastavěných prostorech bez ohledu na úkoly nebo geografickou polohu. Některé z nich lze také využít na operace, které nejsou vedené v zastavěných prostorech, ale v prostorech hustě osídlených oblastí nebojujícího obyvatelstva. Tyto principy budou využívat velitelé brigád a praporů se svými štáby především při plánování bojů v zastavěných prostorech.

a) Řízení aktivních informačních operací

Hustotu nebojujících a informačních zdrojů, média, veřejnost, spojenci, koaliční partneři, neutrální národy a strategické velení budou pravděpodobně podrobně zkoumat taktické

a operační stupně. Rozšiřující se telefonní sítě, možnosti internetu a početné sdělovací prostředky umístěné v zastavěném prostoru zabezpečují dokonalejší pozorování (informovanost) o činnosti vojenských sil. Pod dohledem sdělovacích prostředků, akce a činnost jednotlivých uskupení nebo vojáků mají strategický dosah. Cílem informačních operací bude zabezpečit, aby informace byly k dispozici pro všechny zajímaví se strany, veřejnost, média a jiné agentury a aby byly pečlivě dány do souvislosti se všemi úkoly bojujících sil. Zatímco podstatná část informačních operací bude plánována na stupních kolem brigády, taktické jednotky vedoucí bojovou činnost v zastavěných prostorech budou často postrádat informace, tak jako vojenské klamání, operační bezpečnost, tj. utajení operace (OPSEC - Operational Security), fyzickou ochranu a účinky vedených psychologických operací.

b) Vedení boje zblízka

Především to budou útočné a obranné operace vedené v zastavěných prostorech, které vyžadují vedení boje zblízka. Tento boj je ve všech operacích vedených v zastavěném prostoru zdrojem velikých ztrát, lze jím však docílit rozhodujících výsledků, když je veden správně. Pěší jednotky musí být vždy připraveny vést boj zblízka jako součást operace v zastavěném prostoru.

c) Vyhýbání se opotřebování přístupových cest

Předchozí doktrína, polní řády, předpisy, byly především nakloněny k systematickému přímočarému přiblížení se k boji ve městě. Toto přiblížení kladlo důraz na rovnováhu zbraní a palebné síly. Následkem takto vedeného přiblížení dochází k výrazným průvodním škodám a zdoluhavým operacím, často neslučitelných s politickou situací a strategickými cíli. Nepřátelským silám, které brání zastavěný prostor, často chybí jednotky k převzetí těchto přístupů. Proto velitelé budou brát v úvahu tato přiblížení k boji ve městě, zastavěném prostoru, jenom v případech, kdy výběr taktiky boje, způsob, metody provedení a postupy, které vždy budou závislé na faktorech METT – T (*Mission Enemy Troops Terrain and Time available*) jako jsou úkol, nepřítel, terén, jednotky, dostupný a využitelný čas, budou souhlasit.

d) Kontrola nezbytných záležitostí

Mnoho novodobých zastavěných prostorů je tak rozsáhlých, že budou okupovány nebo na stejné úrovni kontrolovány. To bude vyžadovat soustředění úsilí na kontrolu jen skutečností podstatných ke splnění úkolů. Minimem těchto požadavků je ovládnutí klíčového (nejdůležitějšího) terénu. Definice klíčového terénu zůstává normou: - terén, který je v držení některé strany a poskytuje jí, jeho ovládnutí, kontrolu, vytváří této straně výhodu. V urbanizovaném prostředí zpravidla tyto dominantní terény mají praktický, politický i sociální význam. Jednotky soustřeďující pozornost na kontrolu mohou soustředit bojové úsilí především tam, kde je to více důležité a zachovat ho. Jde v podstatě o riziko výběru, které v sobě zahrnují tyto prostory, kdy jednotky rozhodují uplatnit či neuplatnit kontrolu, aby měly možnost soustředit drtivou sílu především tam, kde je to nutné.

e) Minimalizace vedlejších ztrát

Ke splnění úkolů budou jednotky používat ve stanovené rovnováze palby, informační operace, neletální taktické systémy shodující se v co největším možném rozsahu. Velitelé na operačním stupni musí rozvíjet pravidla činnosti (ROE) pro každou operaci v zastavěném

prostoru a provádět nutná omezení pro palebnou sílu. Informační operace a neletální systémy se mohou vyrovnat s některými z těchto omezujících požadavků, zvláště ve stabilizačních a podpůrných operacích. Kromě toho musí velitelé vzít v úvahu jak krátký, tak i dlouhý čas působení účinků palebné síly na obyvatelstvo a infrastrukturu.

f) Oddělení bojujících od nebojujících

Okamžité oddělení nebojujících (nekombatantů) od bojujících (kombatantů) dělá operaci účinnější a snižuje některé z asymetrických výhod nepřítele. Oddělení nebojujících může také snížit některé ze zákazů použití palebné síly a zvýšit ochranu sil. Tyto důležité otázky se stávají více obtížnými, když nepřítele tvoří nelegální síly, které se ke všemu mohou smíchat s civilním obyvatelstvem.

g) Obnova nezbytných služeb

Taktické jednotky jsou nuceny zahrnovat do svých plánů obnovu nezbytně nutných služeb, kterých se jim nedostává při jejich příchodu nebo zastavení bojové činnosti v době operace. Jde především o elektřinu, potraviny, vodu, léky a ochranu. V době plánování, jednak před a při vedení operací v zastavěných prostorech, bude nutné počítat s větší kapacitou neletální a méně ničivé munice, použitím které lze uvažovat o následném využití životaschopné infrastruktury a jejích nedotčených zbytků vlastními jednotkami. V počátcích operace bojující síly využívají vlastních zdrojů nezbytných služeb, postupně však musí armádní složky přenést tuto odpovědnost, tak rychle jak jen to bude možné, na jiné agentury, nestátní organizace nebo místní správu (vládu).

h) Udržení rozhodující infrastruktury

Velitelé a štáby brigád, praporů musí analyzovat zastavěný prostor z pohledu rozpoznání (zjištění) rozhodující infrastruktury vybudované v tomto prostoru. Cílem bude pokusit se zachovat její důležité prvky pro udržení chodu operace po boji, možné stabilizační operace, podpůrné operace nebo také zachování zdraví, ekonomického zabezpečení a pohody domorodého obyvatelstva. Důležitým úkolem pro jednotky v zastavěném prostoru po boji bude vedení akcí k zabránění nepříтели v odstranění nebo zničení infrastruktury, která bude důležitá do budoucna. V některých případech bude zachování (udržení) rozhodující infrastruktury cílem operace v zastavěném prostoru.

i) Pochopení lidského hlediska

Velitelé brigád, praporů musí důsledně zkoumat věrnost a morálku civilního obyvatelstva, která může rozhodujícím způsobem ovlivnit vývoj operace. Jednotky musí poznat předem prostředí, musí být stanoven jasně a přesně postoj městské populace směrem k jednotkám. Žádná příručka pro podřízené, včetně pravidel činnosti (ROE), ochrana sil, logistické opatření, návody pro spřátelení apod. nemohou nahradit tzv. poučení (instrukce) velitele pro zastavěný prostor, kde je nutné tato lidská měřítka dle specifik každého prostoru určit. Velkou váhu má pro velitele demografický rozbor, ze kterého především stojí za zmínku demografická proměnlivost v postojích městského obyvatelstva. Normy západní kultury nemusí být přisvojeny, když je praktikujeme na městském obyvatelstvu žijícím mimo západní Evropu. Především zdravé uvažování, udržování pořádku a disciplíny budou pozitivně působit na postoje obyvatelstva vůči přítomným vojenským silám. Dobře pochopené závěry z informační operace mohou také

pozvednout postavení jednotek vzhledem k městskému obyvatelstvu. Souběžně s vedením operací proti běžným silám nepřítele bude působit na místo a vývoj bojové situace vnímavost a ohleduplnost směrem k civilnímu obyvatelstvu. Lidské hledisko má často velký význam a rozhodným způsobem ovlivňuje efektivnost výsledků operací v zastavěném prostoru.

j) Změny řízení

Operace v zastavěných prostorech jsou velmi intenzivní, a tak velitele musí plánovat a rozhodovat účelně a důsledně s cílem splnit úkoly. V konečné fázi operace vedené v zastavěném prostoru bude řízení v městském prostoru přeneseno na jiné agentury, organizace nebo bude vráceno civilnímu sektoru, správě, obyvatelstvu. Tyto požadavky pro úspěšné dokončení úloh vojenských sil vyžadují dokonalý plán přechodu řízení. Plán pro přechod řízení přenesených na jiné agentury a organizace musí zahrnovat z času na čas zpětnou kontrolu zastavěného prostoru, jak to okolností dovolí. Pro stupeň brigády a níže musí tyto změny řízení zahrnovat také změny úkolů bojových operací na stabilizační operace, nebo podpůrné operace a naopak.

Použitá literatura:

SABOLČÍK, D. *Bojová činnost vedená v zastavěných prostorech*. Skripta pčt. S-736. Vyškov: VVŠ PV 2002.

SABOLČÍK, D. *Perspektivy vedení operací a bojů v zastavěných prostorech*. Dílčí studie S-2-015, Brno: Ústav strategických studií VA Brno, 2002.

Je termín zrušení vojenské základní služby proveditelný?

Mezi občany převažují zřetelně ti, kteří jsou přesvědčení o tom, že se do konce roku 2004 skutečně podaří zrušit základní vojenskou službu (63 %). Na rozdíl od ostatních otázek souvisejících s problematikou základní vojenské služby však odhad proveditelnosti zrušení základní vojenské služby do konce roku 2004 není závislý na věku respondenta; ale na pohlaví, kdy muži vykazují vyšší míru optimismu než ženy (66% mužů odhaduje, že se základní vojenská služba podaří do konce roku 2004 skutečně zrušit, mezi ženami tento názor sdílí jen 58 % dotázaných).